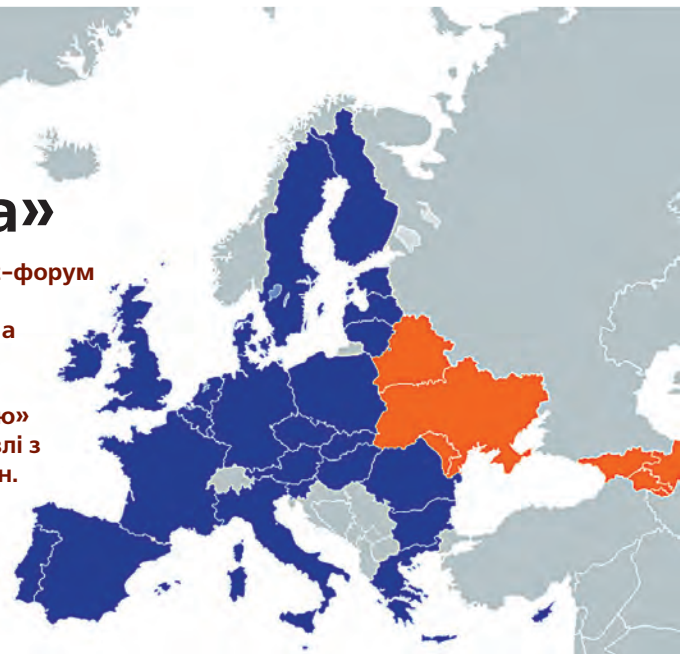

Регіональний вимір «Східного партнерства»

В останні дні вересня у Варшаві взяв старт перший бізнес-форум «Східного партнерства». У його рамках відбулася зустріч підприємців та бізнесменів із очільниками ЄС, присвячена виробленню спільних підходів до підтримки приватних ініціатив та розвитку підприємництва у Східній Європі в умовах кризи. «Для України цей форум – «перевірка дією» її готовності до підписання угоди про зону вільної торгівлі з ЄС», – вважає посол Польщі в нашій державі Хенрик Літвін. Утім, «Східне партнерство» має й регіональний вимір. У цьому переконана представник України в Конгресі місцевих та регіональних влад Ради Європи, голова постійної комісії Рівнеради з гуманітарних питань Світлана БОГАТИРЧУК-КРИВКО, з якою ведемо розмову.

10

– Світлано Кирилівно, ви, як представниця органу місцевого самоврядування, маєте змогу сповна оцінити ефективність «Східного партнерства». Чи вигідне воно Україні?

– Власне, щоб виробити ставлення місцевого самоврядування до цієї ініціативи й вивчити її можливості, ми, представники Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи, ще напередодні Варшавського саміту зібралися в Познані та напрацювали рекомендації главам держав і урядів. Зокрема, запропонували знайти точніше визначення місцевого та регіонального масштабів східного партнерства, наголосили на необхідності залучення самих громадян до діалогу між ЄС і країнами-партнерами.

Доче

Світлана БОГАТИРЧУК-КРИВКО

народилася 28 жовтня 1959 року в Рівному. Закінчила Рівненський державний педагогічний інститут, а також Національний університет водного господарства та природокористування. Працювала вчителем, начальником управління освіти міськвиконкому, заступником міського голови Рівного з питань роботи виконавчих органів. Нині – начальник головного управління Держкомзему в Рівненській області, голова постійної комісії Рівнеради з гуманітарних питань. Заслужений працівник освіти України, магістр державного управління. З 2008 року є представником України в Конгресі місцевих та регіональних влад Ради Європи.

Зрозуміло, що це можливо за умови зміцнення місцевої демократії. Переконана: шлях України до Європи лежить через «Східне партнерство». І саме Україні в її регіональному вимірі відводиться роль лідера в цій ініціативі. Проблема полягає в іншому: Євросоюз і Рада Європи провели соціологічні дослідження в шести країнах, де поширюється ця ініціатива, та з'ясували, що на місцях немає інформації про програми, пропонувані для її реалізації насамперед через органи місцевого самоврядування. А вже два способи інтеграції в Європу: так би мовити, згори, за політичною волею центральної влади, і знизу, через самі територіальні громади. Мені надзвичайно імпонує другий шлях. А вже, за великим рахунком, нинішня Європа – це Європа регіонів, які є самодостатніми адміністративно-територіальними одиницями.

Приємно, що другим шляхом ось уже два десятиліття іде, зокрема, Рівненщина, впевнено утримує статус проєвропейської області. До речі, про нашу плідну співпрацю на конференції в Познані добре відгукнувся маршалок Вармінсько-Мазурського воєводства Польщі щирий друг Рівненщини Яцек Протас. Він визначив нашу область як регіон, з котрим вони хотіли б і надалі розширювати співпрацю.

– Власне, Рівненщина перша в Україні долучилася до нової ініціативи ЄС «Східне партнерство», а вже ще у вересні 2009-го підписано комюнке, де задекларовано партнерський статус Рівненщини в Євросоюзі «Балтика» та статус спостерігача в Комітеті регіонів ЄС...

– І це не просто наміри. Маємо кілька цілком реальних спільних проєктів, які вже вдалося реалізувати з ефектом, коли один плюс один дорівнює більше, ніж два. Тобто користь від них навіть перевершила наші сподівання. Першою ластівкою став проєкт «Реалізуємо право на інформацію», що втілюється в трьох від-

далених районах Рівненщини через мережу публічно-шкільних бібліотек. Другий має назву «Перша українська область у європейській мережі регіональної кулінарної спадщини»: тут поєднані елементи збереження традицій та економічного розвитку регіонів. Ще два проєкти стосуються глибинки: «Розбудова міжсекторного партнерства для сталого розвитку сільських територій» та «Місцева група дії як засіб активного розвитку сільських територій». Наступні мають назви: «Формування та розвиток інформаційного суспільства в регіонах із ризиком прийому цифрової інформації» та «Жіночий марш», спрямований на запобігання насильству над жінками, яке, на жаль, переросло у глобальну проблему. Переконаємося на власному досвіді: часто співпраця на рівні регіонів та людських стосунків буває більш плідною, ніж міждержавна. А вже регіони можуть абстрагуватися від політичних моментів і завдяки цьому ефективно розв'язувати конкретні наболілі проблеми територій. До речі, з країнами, що входять до складу Євросоюзу «Балтика» (зокрема, Польщею, Литвою, а також із Калінінградською областю Російської Федерації), Рівненщину єднають... поклади бурштину. Тому вже найближчим часом область може вийти з ініціативою реалізації трансграничного проєкту безпечного й ефективного розвитку бурштиноносних зон. Його актуальність зумовлена викликами часу.

– Світлано Кирилівно, Польща, де, власне, й народилася ідея «Східного партнерства» – солідний, іменитий адвокат України в Європі. Але ті ж такі українці слушно кажуть: «Місцевого самоврядування є рівно стільки, скільки є для цього грошей»...

– Погоджуюся. Принаймні в Україні це має саме такий вигляд. От, скажімо, в гуманітарній галузі органам місцевого самоврядування держава делегувала повноваження управлін-

ня в освіті та медицині. Але недофінансовує ці статті видатків у межах 20 відсотків: це здебільшого витрати на зарплату та енергоносії. От і змушені органи місцевого самоврядування зароблені грошми з так званого другого кошика спрямовувати не на енергозбереження чи ремонт дахів, а на платню освітянам та медикам. Лише в Рівному цьогоріч із другого кошика на освіту та медицину вже витратили близько 20 мільйонів гривень. Або взяти, скажімо, розмежування земель державної та комунальної власності – вкрай актуальне питання! Держбюджет не виділяє на це коштів, а місцевим депутатам фінансувати його просто не вигідно. Знову ж таки тільки в самому Рівному для завершення розмежування потрібно 400 тисяч гривень, у межах усієї області – близько 10 мільйонів. На конференції в Познані представник вірменської делегації слушно зауважив, що в усіх пострадянських країнах є одна проблема: досі органи державної влади розглядають самоврядування як своє продовження.

Це стереотип, позбутися котрого допоможе передовсім активна життєва позиція кожної територіальної громади.

– Вам, палкій прихильниці гендерного балансу, комфортно працювати здебільшого серед чоловіків?

Програма «Східне партнерство» офіційно стартувала у Празі на саміті ЄС 7 травня 2009 року, набувши формули «27 плюс 6». ЄС вирішив поширити цю ініціативу на Україну, Білорусь, Грузію, Молдову, Азербайджан та Вірменію, вперше офіційно назвавши всі ці країни європейськими. І задекларував для реалізації своєї нової ініціативи до 2013 року 600 мільйонів євро. Утім, роль лідера відвів саме Україні. Рівненщина стала першою українською областю, яка долучилася до «Східного партнерства» через партнерський статус у Єврорегіоні «Балтика» та статус спостерігача в Комітеті регіонів ЄС.

Єврорегіон «Балтика» засновано 1998 року з метою розвитку південно-східного регіону Балтійського моря. Він об'єднує регіональні та місцеві органи управління в шістьох країнах: Швеції, Данії, Польщі, Литві, Латвії та Російській Федерації (Калінінградська область). Мета спільної роботи в Єврорегіоні полягає в реалізації інвестиційних транскордонних проєктів, результатом яких є поліпшення якості життя людей, нівелювання історичних та культурних розбіжностей. Нині Єврорегіон «Балтика» – це шість мільйонів громадян, понад півсотні транскордонних проєктів, які профінансовано в останні кілька років. Партнерський статус Рівненщини в «Балтиці» відкриває для неї нові можливості.

– Так, я прихильниця гендерного балансу. Не з неба ж упали цифри, що в інституціях, де приймаються рішення, жінок повинно бути не менш як 30 відсотків. Це – фундаментальні дослідження фахівців. Бо чоловіки й жінки мають різну мотивацію щодо прийняття рішень. Чоловіки наперед думають: що це дасть для їхнього бізнесу, а жінки – яка користь із такого рішення для їхніх дітей. Скажімо, в Канаді, досвід само-

врядування якої ми теж вивчали, 28 відсотків депутатів у муніципалітетах і в парламенті – жінки. У Вірменії, котра, власне, вважається патріархальною країною, така ж кількість. А у Верховній Раді України – лише 8 відсотків! Якби ж був у нас справжній гендерний баланс, тоді, можливо, менше було б різноманітних майданів.

Розмовляла Інна ОМЕЛЯНЧУК.

3 жовтня 1990 року

3 жовтня 1990 року з 00 годин НДР припинила своє існування як держава, Західний Берлін – як самостійна політична одиниця з особливим міжнародним статусом. А після початку руйнування знаменитої Берлінської стіни, яка розділяла дві країни, відбулося офіційне об'єднання ФРН і НДР. Автору цих рядків пощастило стати свідком пам'ятної історичної руйнації в ім'я творення єдиної Німеччини. Однак не всі жителі новоствореної країни були налаштовані на об'єднання. Західні німці заперечували проти злиття двох Німеччин, бо східняки були не такими заможними. Вони казали: «Німці – це нація, котра поділяється на тих, у кого є бундесмарка (західна), і тих, у кого її немає». Але, незважаючи на численні протести, стіну зламали і створили нову країну. До речі, тоді сувеніри на пам'ять – частини уламків стіни, з великим ажіотажем розкуповували не тільки туристи, а й самі німці. Десь і в мене лежить маленький шматочок муру, нагадуючи про військову службу в Німеччині.

Об'єднання ФРН і НДР

Тоді до складу ФРН увійшли п'ять відтворених земель колишньої НДР: Бранденбург, Мекленбург–Передня Померанія, Саксонія, Саксонія–Анхальт, Тюрингія і територія Берліна. Відповідно до московського Договору від 12 вересня 1990 року Федеративна Республіка Німеччина – об'єднана Німеччина отримала цілковитий суверенітет у своїй внутрішній та зовнішній політиці.

Цього дня відбуваються святкові мітинги й засідання у земельних парламентах і меріях, на яких наголошують політичні святкові промови. У них беруть участь члени бундесрату та інших конституційних органів країни, а також представники політики, суспільства і населення (так звані делегації громадян – *Burgeldelegation*).

Особливих звичаїв і традицій це свято не має. Лишень, можливо, цього дня німці випивають пива і з'їдають сосисок більше, ніж зазвичай. У деяких землях відбуваються концерти й гуляння, увечері влаштовують феєрверки.

Єднання Німеччини стало можливим завдяки «мирній революції» в НДР восени 1989 року. А згодом, 31 серпня в Берліні міністр внутрішніх справ ФРН Вольфганг Шойбле і парламентський статс-секретар при прем'єр-міністрі НДР Гюнтер Краузе підписали Договір про встановлення німецької єдності між Федеративною Республікою Німеччиною і Німецькою Демократичною Республікою, що передбачав возз'єднання на основі приєднання НДР до ФРН.

12 вересня 1990 року в Москві міністри закордонних справ Великої Британії, СРСР, США, Франції, ФРН і НДР підписали Договір про остаточне врегулювання щодо Німеччини, в якому Велика Британія, СРСР, США і Франція, з одного боку, та представники обох німецьких держав, з другого, підтвердили створення об'єднаної Німеччини, що охоплює території ФРН, НДР і Західного Берліна.

Сергій ДУБРОВИН